

Έτος Β'.

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ 1874.

Φυλ. ΙΒ'.

ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΗΣ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΝ ΑΥΤΗ
ΟΜΟΓΕΝΩΝ.

Στατιστική τῶν ἐν Μαγνηπία
Σχολείων.

Εἶναι ὁμολογούμενον ὅτι βαθύ-
τατον σκότος ἐπισκιάζει εἰσέτι τὸ ἐν-
δότερον τῆς Ἀνατολῆς. Οὐ μόνον
τὰ ἥθη διεφθάρησαν ὥς ἐκ τῆς ἐπι-
μιξίας μετὰ τῶν ξένων, ἀλλὰ καὶ
μικρὰν τάσιν βλέπει τις πρὸς ἐπανόρ-
θωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων. Ἡ Ἐκ-
κλησιαστικὴ Ἀρχή, ἣτις ὤφειλε νὰ
διασκεδάσῃ τὸ σκότος τοῦτο καὶ νὰ
ἐπιστήσῃ ὅλην τὴν προσοχὴν τῆς
ἐπὶ τοῦ σοβαροῦ τούτου ἀντικειμένου,

(ΟΜΗΡΟΣ ΦΥΛ. ΙΒ'.)

οὐδεμίαν πρόνοιαν δυστυχῶς λαμβά-
νει, ἐγκαταλείπουσα τὴν θρησκευτι-
κὴν ἀγωγὴν τῶν πνευματικῶν αὐτῆς
τέκνων εἰς χεῖρας ἀπαιδευτῶν καὶ
ἀνικάνων ἱερέων. Ἡ χαλάρωσις τοῦ
θρησκευτικοῦ αἰσθήματος προέρχεται
λοιπὸν ἐκ τῆς ἀκηδίας τῆς Μεγάλης
Ἐκκλησίας, ἣτις χρέος ἱερὸν καὶ ἀ-
παραίτητον ἔχει νὰ στέλλῃ εἰς τὴν
Ἀνατολὴν ἀρχιερεῖς πεφωτισμένους,
ἐναρέτους καὶ ἱκανοὺς νὰ διδάσκωσι
τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἐγκατα-
στήσωσιν εἰς τὸ ποίμνιον τὴν ἀληθῆ
σημασίαν τῆς χριστιανικῆς ἡμῶν πί-
στεως. Τί δὲ νὰ εἰπῶμεν περὶ τῆς
δημοσίας ἐκπαιδεύσεως; Τὰ σχολεῖα,
τὰ πλεῖστα, κακῶς διευθυνόμενα μι-
κροὺς καρποὺς μέχρι τοῦδε ἐπέφερον.
Ὁ τε κλῆρος καὶ οἱ διδάσκαλοι, οἵ-
τινες ἐκ συμφώνου ὤφειλον νὰ συμ-
βαδίζωσι πρὸς ἐπέκτασιν τοῦ χριστια-
νισμοῦ καὶ διάδοσιν τῶν φώτων, πα-

ραγνωρίσαντες τὴν ἀποστολὴν των, ἀκολουθοῦσιν εἰσέτι τὴν τετριμμένην καὶ ἄγινον ὁδὸν τοῦ τύπου καὶ τῆς σχολαστικότητος. Τὸ προσωπικὸν τῶν διδασκάλων χωλαίνει οὐ μόνον ὡς πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀνατροφὴν. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν μετερχόμενοι οὐχὶ ἐξ ἐπαγγέλματος ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης τὸν διδάσκαλον ἐξαπατῶσι τὰς κοινότητας καὶ γίνονται οὕτω μᾶλλον βλάβης ἢ ὠφελείας πρόξενοι. Ἐνιοὶ συστηματικοὶ διδάσκαλοι ἀμαρτάνουσιν ὡς πρὸς τὴν μέθοδον τῆς διδασκαλίας, καὶ τὸ ἀσαφές διὰ τοῦ ἀσαφοῦς ἐφαρμόζοντες ἐλαχίστην ὑπηρεσίαν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς παρέχουσιν. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἐν γένει τὸ ἐκπαιδευτικὸν ἡμῶν σύστημα χρήζει μεταρρυθμίσεως καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν διδασκάλων ἀγνοοῦσι ποῖαν ὁδὸν πρέπει νὰ ἀκολουθήσωσι. Πρὸς ἐπανόρθωσιν λοιπὸν τῶν ἀτοπημάτων τούτων, δέον νὰ τεθῇ α) ἐν ὅριον μεταξὺ καθομιλουμένης καὶ ἀρχαίας γλώσσης β) νὰ ὀρισθῇ κατάλληλον πρόγραμμα διὰ τοὺς μέλλοντας διδάσκειν ἐν τῇ Ἀνατολῇ γ) νὰ ὑπάρχῃ συνεννόησις μεταξὺ συλλόγων καὶ κοινοτήτων πρὸς ἐξέλεγχον τιμίων καὶ ἱκανῶν διδασκάλων δ) νὰ σχηματισθῶσιν ἀδελφότητες λαϊκῶν κατὰ μίμησιν πολλῶν εὐρωπαϊκῶν σωματείων, συντελοῦσαι πρὸς τὴν καθόλου χριστιανικὴν καὶ διανοητικὴν τοῦ ἔθνους προαγωγὴν ε) νὰ ὑπάρχωσι δύο κεντρικά ταμεῖα, τὸ μὲν ἐν Ἀθήναις, τὸ δὲ ἐν Κων)πάλει, σκοπὸν ἔχοντα τὴν διάδοσιν τῶν γραμμάτων καὶ τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Συγχρόνως δὲ εἶναι ἐπάναγκες νὰ δημοσιευθῶσι κατάλληλοι ἐκθέσεις ἀφορῶσαι τὸν πλη-

θυσμὸν, τὴν ὕλικήν καὶ ἠθικὴν κατὰστασιν τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὁμογενῶν, ὅπως οἱ διάφοροι Σύλλογοι φωτισθέντες ἐργασθῶσι σκοπιμώτερον ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Εἶναι ἀρκετὰ δύσκολον νὰ προσδιορίσῃ τις τὸν πληθυσμὸν τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ διαμενόντων ὁμογενῶν, καθότι τοιούτου εἴδους στατιστικὴ δυστυχῶς ἐν Τουρκίᾳ δὲν ὑπάρχει. Τὴν ἑλλειψιν ταύτην ἀνέλαβε ν' ἀναπληρώσῃ ἐν μέρει ὁ ἡμέτερος Σύλλογος, δημοσιεύων ἐν τῷ περιοδικῷ αὐτοῦ ὅλας τὰς πληροφορίας, ἃς τὰ ἀντεπιστέλλοντα αὐτοῦ μέλη ἠθέλον τῷ ἀπευθύνει. Συνεπεία τούτου δημοσιεύει σήμερον τὴν παρὰ πόδας ἐκθεσιν τοῦ ἀξιοτίμου Κ. Χ. Δασκαλάκη, ἀφορῶσαν ἰδίως τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν Μαγνησίᾳ καὶ παρακειμένοις χωρίοις σχολείων. Ἀκολουθῶς θέλει δημοσιεύσει καὶ ἄλλας ἐξ ἄλλων μερῶν τῆς Ἀνατολῆς. Θεωροῦντες ὅθεν τὴν δημοσίευσιν ταύτην ἀναγκαιοτάτην, παρακαλοῦμεν τὰ καθυστεροῦντα εἰσέτι ἀντεπιστέλλοντα μέλη νὰ πέμψωσιν ἡμῖν ὅσον τάχιστα τὰς ἐκθέσεις των, ὅπως ὁ Σύλλογος δυνηθῇ νὰ προβῇ εἰς πρακτικώτερα καὶ λυσιτελέστερα μέτρα.

*Πρὸς τὸν ἐν Σμύρνῃ
φιλεκπαιδευτικὸν σύλλογον
« ὁ Ὀμηρος. »*

Τὸ Σ. συμβούλιον τοῦ Συλλόγου, οὗ ἔχω τὴν τιμὴν νὰ εἶμαι « μέλος ἀντεπιστέλλον » ἐκ Μαγνησίας, ἀναλογιζόμενον ὡς ἐν τῶν σπουδαιότερων καθηκόντων τοῦ τὸν σχηματισμὸν στατιστικῆς ὅσον οἶόν τε ἀκριβεστέρας περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἡμετέρων χωρῶν, πόλεων, κωμοπόλεων καὶ κωμῶν, τῆς βαθμιαίας ἀναπτύξεως καὶ προαγωγῆς περὶ τὰ γράμματα καὶ τὸν πολιτισμὸν, ἀπεστείλατό μοι ἔντυπον ἐγκύκλιον ὑπ' ἀριθ. 175 καὶ ὑπὸ χρονολ. 10 Ἰανουαρ. ἐ. ἐ. ζητοῦν παρ' ἐμοῦ τὰς πρὸς τοῦτο καταλλήλους πληροφορίες περὶ Μαγνησίας καὶ τῶν πέριξ χωρίων. Καὶ ἐγὼ μὲν πάνυ προθύμως ἀνέλαβον τὴν φροντίδα τοῦ νὰ συλλέξω τὰς ζητούμενας πληροφορίες, ὅπως καὶ ἐγὼ συντελέσω, ἔστω καὶ ἐπ' ἐλάχιστον, πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ Σ. Συλλόγου ἐπιδιωκόμενον ἐθιωφελῆ σκοπὸν, ἀλλ' εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὁμολογῶ ὅτι αἱ πληροφορίες μου αὗται, ἰδίως αἱ περὶ πληθυσμοῦ τῶν κατοίκων, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὤσιν ὅλως ἀκριβεῖς, καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους, ἀλλὰ καὶ διότι ὅλαι αἱ ἐν Μαγνησίᾳ κοινότητες στεροῦνται ἀρχείων καὶ ἐπισήμων ἐγγράφων, ἐξ ὧν ν' ἀρύηται τις αὐτὰς, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ Διοικητηρίου, παρ' οὗ ἔλαβον τὰς περὶ πληθυσμοῦ τῶν κατοίκων Μαγνησίας πληροφορίες, δὲν δύναται τις νὰ μάθῃ ἀκριβῶς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν Μαγνησίᾳ κατοικούντων, διότι ἐν τοῖς ἀρχείοις αὐτοῦ εἰσὶν ἐγγεγραμμένα μόνον τὰ ἄρρενα ἄτομα καὶ αἱ οἰκίαι, ἐνῶ πολλάκις συναντᾷ τις εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οἰκίαν νὰ κατοικῶσι δύο ἢ τρεῖς οἰκογένειαι, πρὸς δὲ καὶ τὰς οἰκογενεῖας ξένης ἐθνικότητος τὰς μὴ καταχωρημένας εἰς τὰ ἀρχεῖα αὐτοῦ.

Αἱ ἐν Μαγνησίᾳ οἰκίαι κατὰ τὴν ἀρίθμησην τοῦ Διοικητηρίου εἰσὶ 6142.

Ὀθωμανοὶ	(ἄρρενες)	7060
Χριστιανοὶ	»	2555
Ἀρμένιοι	»	1088
Ἑβραῖοι	»	584
Γύφτοι	»	54
»		11,335

ἂν εἰς τὸν ἀριθμὸν αὐτὸν προσθέσωμεν διπλάσιον ἀριθμὸν τοῦ θήλεος γένους καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀτόμων ξένης ὑπηκοότητος, δὲν θέλομεν ποτὲ εὔρει οἶον ἀριθμὸν ἀνέφερεν ὁ ἐν Σμύρνῃ Γ. πρόξενος τῆς Αὐστρουγγαρίας κ. Σέλτσερ ἐν τῇ εἰς τὴν Βιενναίαν ἐκθεσιν ἀποσταλείσῃ περιγραφῇ του, καὶ ἂν εἰσέτι προσθέσωμεν τοὺς κατοίκους τῶν πέριξ χωρίων.

Ἡ ὑπὸ Σιπύλῳ Μαγνησίᾳ κατοικεῖται ὑπὸ τεσσάρων ἐθνῶν, τοῦ Τουρκικοῦ, τοῦ Ἑλληνικοῦ, τοῦ Ἀρμενικοῦ καὶ τοῦ Ἑβραϊκοῦ, πρὸς δὲ καὶ ὑπὸ τινων Καθολικῶν οἰκογενειῶν ἐκ Σμύρνης καταγομένων.

Α'. *Περὶ τοῦ Τουρκικοῦ ἔθνους.* Οἱ Ὀθωμανοὶ κάτοικοι, ὡς ἄνω εἴρηται, εἰσὶ 7060, τὸν δὲ ἀριθμὸν ὅλων τῶν ἀτόμων ὡς ἔγγιστα δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν (1), ἐξ αὐτῶν οἱ μὲν εἰσὶ κτηματῖαι ἄλλοτε μεγαλειτέρας ἐκτάσεως κτημάτων κάτοχοι, σήμερον δὲ μικροτέρας διὰ πολλοὺς ἴσως λόγους, ἰδίᾳ ὅμως ἔνεκα τῆς οἰκογενειακῆς των σπατάλης καὶ τῆς περὶ τὸ οἰνόπνευμα μεγίστης καὶ καταπληκτικῆς, τολμῶ γράψαι, καταχρήσεώς των—ἀναφέρω ταῦτα, διότι παρακατιῶν ὅταν ὁ λόγος γένηται περὶ τῆς τῶν ἄλλων ἐθνῶν καταστάσεως θέλετε παρατηρήσει ὅτι τὰ σπιθαμῆς γῆς ἄλλοτε στερούμενα ἄλλα ἔθνη κέκτληνται σήμερον γαίας ἐκτεταμένας,

(1) Κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῶν γεροντοτέρων σήμερον ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Μαγνησίᾳ κατοίκων Ὀθωμανῶν ἔχει σπουδαίως ἐλαττωθῇ. Ἡ ἐλάττωσις αὕτη βεβαίως θὰ προῦλθεν ἀ.) Ἐκ τῆς πολυγαμίας. β.) Ἐκ τῆς περὶ τὰ οἰνοπνευματώδη ποτὰ καταχρήσεως. γ.) Ἐκ τῆς περὶ τὸ ἐκτιτρώσκειν τὰ ἔμβρυα μεγάλης καταχρήσεως τῶν ἐγκύων γυναικῶν. δ.) Ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἀσθενούντας μεγίστης των ἀδιαφορίας, μὴ ἐξαιτουμένων τὴν τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης συνδρομήν. ε.) Ἐκ τῆς στρατολογίας.

καὶ οἰκίαι ὀθωμανικαὶ καὶ ἐργαστήρια ἐν τῇ ἀγορᾷ περιήλθον εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἄλλων ἐθνῶν, ἰδίᾳ εἰς τὰς τῶν Ἑλλήνων. — Οἱ δὲ εἰσι τεχνίται σχεδὸν ὅλων τῶν βαναύσων τεχνῶν, οἷον ὑποδηματοποιοὶ, ἀλλὰ μόνον περὶ τὸ κατασκευάζειν τὰ τουρκικὰ σανδάλια ἐπιτήδειοι, σιδηρουργοὶ, ὕφανται, τοὺς τουρκιστὶ καλουμένους ἀλατσάδες ὑφαίνοντες, ζαχαροπλάσται, ἐφαπλωματοποιοὶ, κουρεῖς, σαγματοποιοὶ, πεταλωταὶ κλ. κλ. ὀλίγοι εἰσὶν οἱ ἐμπορευόμενοι καὶ οἱ παντοπώλαι, πρὸς δὲ καὶ οἱ γεωργοὶ σημειωτέον δὲ ὅτι οὗτοι εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ Αἰγυπτιακῆς καταγωγῆς. Οἰκογένεια: ἐξ ἄλλων χωρῶν, πλὴν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ τοῦ τῶν ἀχθοφόρων ὄχλου ἐξ Ἰκονίου καταγομένου, δὲν ἔρχονται πρὸς ἀποκατάστασιν.

Διανοητικὴ καὶ ὕλική κατάστασις αὐτῶν. Καθόλου εἰπεῖν, ἡ ὕλική κατάστασις αὐτῶν, ὡς προεῖρηται, σπουδαίως ἔχει ἐλαττωθῆ, καὶ ὁμῶς σήμερον εἰσέτι ὀθωμανοὶ εἰσιν οἱ κατὰ τὴν πλοῦτον ὑπερέχοντες· εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἶναι ὀλίγοι οἱ τοιοῦτοι· ἡ δὲ διανοητικὴ, ὥς περ ὁμολογοῦσιν οἱ πρεσβύτεροι, οὐκ ὀλίγον διαφέρει ἀπὸ τῆς πρὸ εἴκοσι ἢ πλεον χρόνων, ἀλλὰ, πᾶς τις σήμερον θέλει ὁμολογήσει ὅτι πολλὰ ἔτη θέλουσι παρέλθει μέχρις οὗ μορφωθῶσι, καὶ τοῦτο κατὰ δὴλον γενήσεται ἐκ τῆς περιγραφῆς τῆς τῶν σχολείων τῶν καταστάσεως. Πολλὰ βεβαίως εἰσὶ τὰ πρὸς τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρώπου συντελοῦντα, ἀλλὰ τὴν πρώτην πρὸς τοῦτο κατέχει θέσιν ἡ περὶ τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας ἐνασχόλησις καὶ σπουδὴ, τοῦθ' ὅπερ παντελῶς ἐλλείπει παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς κατοικοῖς Μαγνησίας. Τὰ τουρκικὰ ἤθη καὶ ἔθιμα ἀποφεύγω νὰ περιγράψω, καθόσον νομίζω, ὅτι ὁ σύλλογος δὲν ἐνδιαφέρεται. Ἡ γλῶσσά των εἶναι ἡ Τουρκικὴ· σποράδην ἀκούει τις ὀθωμανοὺς ὁμιλοῦντας τὴν Ἑλληνικὴν, πλείονας δὲ τοὺς ψελλίζοντας αὐτὴν ἐνεκα τῆς μετὰ τῶν Ἑλλήνων συνα-

ναστροφῆς, καὶ βεβαίως ἐλεύσεται ἐποχὴ, καθ' ἣν θὰ διαδοθῇ εἰς αὐτοὺς ἡ γλῶσσα ἡμῶν.

Σχολεῖα. Τὰς περὶ αὐτῶν πληροφορίας ἐχορήγησέ μοι ὁ σχολάρχης τοῦ Ῥουσιῆ κ. Ἰμπραήμ Ῥουσιῆ ἐφένδης. Τοιαῦτα κατὰ τὰς διαφόρους συνοικίας ὑπάρχουσι 22, ἐξ ὧν τὸ ἀνώτερον Ῥουσιῆ καλούμενον διευθύνεται ὑπὸ τριῶν διδασκάλων, ὧν ὁ Ἰμπραήμ Ῥουσιῆ ἐφένδης σχολάρχης διδάσκει εἰς τοὺς μεγαλειτέρους μαθητὰς τὴν Τουρκικὴν, τὴν Ἀραβικὴν, ἀρχὰς Γεωγραφίας καὶ ἀριθμητικῆς μὲ μνηναῖον μισθὸν 600 γρ. ταμιακῶν. Ὁ Οὐσεῖν Σακὴρ ἐφένδης, Μάγνης, διδάσκει τὴν καλλιγραφίαν, ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν εἰς μέρος μαθητῶν μὲ μνηναῖον μισθὸν 340 γρ. καὶ ὁ Ὁσμάν Σαλήμ ἐφένδης, Μάγνης, τὴν ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν τῆς Τουρκικῆς μὲ μνηναῖον μισθὸν 400 γρ. Εἰς τὸ σχολεῖον τοῦτο φοιτῶσι 401 μαθηταί· εἰς τὰ λοιπὰ σχολεῖα, ὧν ἡ λεπτομερὴς περιγρῆφὴ εἶναι ἀναξία λόγου, καὶ εἰς 2 μόνον περὶ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν τῆς Τουρκικῆς ἐνασχολοῦνται, φοιτῶσι 500 μαθηταὶ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ὥστε τὸ ὅλον τῆς μαθητιώσης νεότητος ἀνέρχεται εἰς 600, ἐξ ὧν 150 εἰσὶ κοράσια. Οἱ μισθοὶ ὅλων τῶν διδασκόντων πληρώνονται παρὰ τοῦ δημοσίου ταμείου. Ἄν τις ἤδη ἀναλογισθῇ τὸν μικρὸν ἀριθμὸν τῶν μαθητευομένων ἐξ ἀμφοτέρων τῶν γενῶν καὶ συγκρίνῃ αὐτὸν πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων Ὀθωμανῶν, ἂν ἀναλογισθῇ ὅτι οἱ μαθητευόμενοι οὗτοι μόνον περὶ τὴν ξηρὰν ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν (ἀνάγνωσιν μάλιστα εἰς ὠρισμένα βιβλία δύνανται καὶ πῶς ἐλευθέρως νὰ κάμωσιν, ἐνῷ εἰς βιβλία, ἅπερ δὲν ἀνέγνωσαν ἐν τοῖς Σχολείοις μετὰ μεγάλης δυσκολίας δύνανται ν' ἀναγνώσωσιν) ἐνασχολοῦνται, καὶ μὲ τοιαύτας στοιχειώδεις γνώσεις ἐξέρχονται εἰς τὴν κοινωνίαν, ἂν ἀναλογισθῇ τις ἔτι μᾶλλον ὅτι ὀλίγοι οἱ ἀποπερατώνοντες τὰς ἐπίσης στοιχειώδεις γνώσεις εἰς τὸ ἀνώτερον αὐτῶν ἐκπαιδευτήριον τὸ Ῥουσιῆ, θέλει

καταλάβει, ὅτι τὰ Σχολεῖα τῶν, ὅπως νῦν ἔχουσιν, οὐδαμῶς ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τὴν τῶν πολιτῶν ἀνάπτυξιν καὶ μέρψωσιν, τούτου ἕνεκα ἀνέφερα ἀνωτέρω ὅτι πολὺς χρόνος παρελεύσεται, μέχρις οὗ μερψωθῶσιν οἱ Ὀθωμανοὶ κάτοικοι Μαγνησίας.

Β'. Περὶ τοῦ Ἀρμενικοῦ ἔθνους. Τὸ πρὸ πολλῶν χρόνων ἐν Μαγνησίᾳ ἐγκατασταθὲν τοῦτο ἔθνος κατοικεῖ εἰς δύο χωριστάς καὶ ἀπομεμακρυσμένας συνοικίας.

Εἰς τὴν κάτω συνοικίαν Μάλταν καλουμένην, ἣν ἀποτελοῦσι περὶ τὰς 450 οἰκογενεῖας, καὶ εἰς τὴν ἄνω συνοικίαν ἐξ 150 οἰκογενειῶν. Οἱ ἄρρενες Ἀρμένιοι κατὰ τὸ μητρώον τοῦ Διοικητηρίου εἰσὶ 1088. Ἀπαντες σχεδὸν οὗτοι εἶναι τεχνίται διὰφόρων τεχνῶν, ἰδίᾳ ὅμως εἶναι ὕφονται τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων ἀλατπάδων ἐκ τῆς ὕφαντικῆς τῶν ταύτης τέχνης, εἰς ἣν καταγίνονται μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τέκνων τῶν, ἄλλοτε σπουδαίως ἐπωφελοῦντο, σήμερον ὅμως, ἕνεκα τῆς σπανιωτέρας χρήσεως παρὰ τοῖς κατοικοῖς τῆς Ἀνατολῆς τοῦ προϊόντος τῶν, πολὺν εἰπεῖν ὅτι ζῶσι μόνον ἀλλὰ δὲν πλουτοῦσι—κουρεῖς· οἱ πλεῖστοι τῶν ἐν Μαγνησίᾳ τοιούτων εἶναι Ἀρμένιοι· σιδηρουργοὶ· περὶ τὴν σιδηρουργικὴν τέχνην ἐπίσης πολλοὶ Ἀρμένιοι ἐνασχολοῦνται· τινὲς χρυσοχοί, ὀρολογιοποιοί, ὑποδηματοποιοί, μάγειροι, ράπται, ἔνιοι οἱ ἐμπορευόμενοι καὶ ἐλάχιστα παντοπῶλαι. Ἐκ τῶν Ἀρμενίων ὑπάρχουσι πολλοὶ οἱ κεκτημένοι κτῆμά τι εἴτε ἄμπελον εἴτε ἀγρὸν κλ. ἡ ὕλική τῶν κατὰστασις ἕνεκα τῆς φιλεργίας καὶ τῆς οἰκονομίας, μεθ' ἧς ζῶσι, δὲν εἶναι κακὴ. Ἡ διανοητικὴ κατὰστασις εἶναι μικρά, διότι οὗτοι μικρὴν ἐλάτρευσαν τὰς Μούσας πάντες· πλὴν τῶν μικρῶν παίδων τὴν Ἀρμενικὴν μόνον λαλοῦντων γλῶσσαν, ὁμιλοῦσι τὴν τε ἐθνικὴν τῶν γλῶσσαν τὴν Ἀρμενικὴν καὶ τὴν Τουρκικὴν.

Σχολεῖα. Εἰς τὴν κάτω συνοικίαν ὑπάρχουν ἤδη δύο σχολεῖα, ἐν δὲ τὰ ἄρρενα καὶ ἐν δὲ τὰ κοράσια. Τὸ τῶν ἁρρένων

ἔχει συστήθῃ πρὸ πολλῶν ἐτῶν· ἀλλ' οὔτε ποῖοι οἱ διδάξαντες καὶ πόσοι οἱ μαθητεύσαντες δὲν εἶναι δυνατόν τις νὰ ἀναφέρῃ, διότι καὶ αὐτοὶ στεροῦνται ἐγγράφων. Τὸ δὲ τῶν κορασίων πρὸ ὀλίγων μόλις ἐτῶν συνεστήθη. Ἡ δὲ σημερινὴ κατὰστασις αὐτῶν ἔχει ὡς ἑξῆς: Εἰς τὸ τῶν ἁρρένων φοιτῶσι 115 μαθηταὶ καὶ διδάσκουσι τρεῖς διδάσκαλοι· οἱ μαθηταὶ οὗτοι εἰσὶ διηρημένοι εἰς δύο τμήματα, εἰς τὸ ἀνώτερον τμήμα διδάσκει ὁ πρὸ 12 ἐτῶν ἐγκατασταθεὶς ἐνταῦθα κ. Ὁχανῆς τὴν ἀρχαίαν Ἀρμενικὴν γλῶσσαν, ἀρχὰς Γαλλικῆς, Ἀριθμητικῆς, Γεωγραφίας, Ἱστορίας καὶ ἱερὰ μαθήματα, μὲ μηνιαῖον μισθὸν 300 γρ.

Εἰς τὸ κατώτερον τμήμα ὁ Μάγνης Ἰσαὰκ τὴν ἀνάγνωσιν, γραφὴν τῆς Ἀρμενικῆς, τὰς τέσσαρας πράξεις τῆς Ἀριθμητικῆς καὶ καλλιγραφίαν, μὲ μηνιαῖον μισθὸν 350 (ὁ μισθὸς τοῦ διδασκάλου τούτου εἶναι, ὡς βλέπετε, περισσώτερος διότι ἐπαγγέλλεται συγχρόνως καὶ τὸν ψάλλον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ). Ὁ Χατζατούρ Μάγνης διδάσκει τὴν Τουρκικὴν εἰς τὸ ἀνώτερον τμήμα, μὲ μηνιαῖον μισθὸν 150 γρ. Οἱ μισθοὶ οὗτοι πληρῶνονται ἐκ τοῦ ταμείου τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ δὲ Παρθενιαγωγεῖον τὸ διευθυνόμενον ὑπὸ μιᾶς διδασκαλίσσης κ. Βαρτουῆς ἐκ Σμύρνης ἔχει 50 μόνον μαθητρίδας, διδασκομένας τὴν ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν τῆς Ἀρμενικῆς, τὰς 4 πράξεις τῆς Ἀριθμητικῆς, χειροτεχνήματα τινα, ἰδίως τὴν ραπτικὴν, τὸν δὲ μηνιαῖον μισθὸν τὸν ἐκ 300 γρ. πληρόνουσι δι' ἰδιαιτέρων συνεισφορῶν, ὡς εἰσπράττει τριμελὴς ἐκ φιλομούσων τῶ ὄντι νέων, ἐπιτροπὴ. Βεβαίως ὁ ἀριθμὸς 165 τῶν μαθητευομένων ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων εἶναι μικρὸς διὰ συνοικίαν ἐκ 450 οἰκογενειῶν συνισταμένην· ἐντεῦθεν δηλοῦται ὅτι καὶ οἱ Ἀρμένιοι δὲν δεικνύουσι τὴν προσήκουσαν προθυμίαν περὶ τὴν τῶν τέκνων ἐκπαίδευσιν. Εἰς δὲ τὴν ἄνω συνοικίαν ὑπάρχει ἐν σχολεῖον δι' ἀμφοτέρους τὰ φύλα, εἰς ὃ φοιτῶσι μόλις 35 μαθηταί, καὶ εἰς ὃ διδάσκον

ται τὴν ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν τῆς Ἀρμενικῆς γλώσσης καὶ ἀρχὰς τῆς Τουρκικῆς.

Γ'. Περὶ τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἔθνους. Κατὰ τὸ μητρώον τοῦ Διοικητηρίου ὑπάρχουσι 581 ἄρρενες· κατὰ τὰς ὁμολογίας τῶν προϊσταμένων ὑπάρχουσι 260 οἰκογένειαι Ἑβραϊκαί. Οἱ πλεῖστοι τούτων καταγίνονται εἰς τὸ ἐμπόριον, τινὲς εἰς τὴν τοῦ ἀργυραμοιβοῦ τέχνην, εἰς τὴν γεωργίαν συγχρόνως, ἄλλοι εἶναι τεχνίται τῶν βαρύων τεχνῶν, οὐκ ὀλίγοι δὲ οἱ τὸ τοῦ ἀγθοφόρου ἐπαγγελλόμενοι· καθόλου εἰπεῖν ἡ ὕλική των κατὰστασις εἶναι μικρά, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ ὅπωςδήποτε ἐν καλῇ καταστάσει· ἡ διανοητικὴ των κατὰστασις ἐπίσης ἀναξία λόγου. Σχολεῖα ἔχουσι 5· εἰς αὐτὰ φοιτῶσι 120 μαθηταὶ καὶ μαθήτριά, καὶ εἰς μόνον τὴν ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν τῆς Ἑβραϊκῆς γλώσσης ἐνασχολοῦνται· οἱ διδάσκαλοι, πάντες ἐντόπιοι, λαμβάνουσι 50 γρ. (ἕκαστος) μηνιαῖον μισθὸν ἐκ τοῦ ταμείου τῆς Κοινότητος, πρὸς δὲ καὶ δίδακτρα ἐκ τῶν μαθητευομένων ἀπὸ 4 — 5 γρ. κατὰ μῆνα.

Δ'. Περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Μετὰ τὴν σύντομον περιγραφὴν τῶν ὧν ζητεῖτε πληροφοριῶν περὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν τῶν ἐν Μαγνησίᾳ, ἔρχομαι εἰς τὴν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, τοῦ ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις, πρὸς μεγίστην ἡμῶν τιμὴν καὶ χαρὰν, ὑπερτεροῦντος τῶν ἄλλων συγκατοίκων ἐθνῶν, τοῦ ὁλονὲν πρὸς τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν προβαίνοντος, ὡς τοῦτο πασιφανὲς γενήσεται ἐξ αὐτῆς τῆς ἐκθέσεως. Οἱ Ἕλληνες κάτοικοι τῆς Μαγνησίας κατὰ τὰς ὁμολογίας τῶν εἰδημόνων καὶ τῶν ἱερέων ἀριθμοῦνται σήμερον περὶ τὰς 7000, κατὰ δὲ τὸ Μητρώον τοῦ Διοικητηρίου ἄρρενες (ἐννοεῖται, ὑπήκοοι Ὀθωμανοὶ) εἰσὶ 2555. Οὗτοι δὲ κατὰγονται ἐκ διαφόρων μερῶν, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι ἐκ τῆς Μιτυλήνης κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἔλθόντες καὶ ἀποκατασταθέντες ἐνταῦθα, οὗτοι ὁλοκλήρους συνοικίας ἀποτελοῦσιν· ἐλθόντες βεβαίως πρὸς πορισμὸν τῶν πρὸς

τὸ ζῆν, κατόρθωσαν διὰ τῆς φιλεργίας των καὶ τῆς παραδειγματικῆς καταστάσεως φειδωλίας των ν' ἀποκτήσωσι περιουσίας ἀξίας λόγου, καὶ οἰκίας ὠκοδόμησαν, καὶ ἐργαστήρια ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ κτήματα· οἱ δὲ παλαιόθεν ἐγκατεστημένοι προσκαλοῦσι καὶ τοὺς ἐν τῇ Μιτυλήνῃ μένοντας συγγενεῖς των· ἐντεῦθεν ἀδιακόπως αὖξεται ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἑλλήνων. Κατὰ δεύτερον λόγον ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν ἔρχονται οἱ ἐκ Πελοποννήσου καταγόμενοι, καὶ οἱ ἐπὶ Ὀρλώφ καὶ Αἰκατερίνης, ἐνεκα τῆς συμβάσεως τότε ἐπαναστάσεως τῆς Πελοποννήσου, προσφυγόντες εἰς τὰ μέρη ταῦτα, καὶ οὗτοι εἰσὶν ἐν καλῇ ὕλικῃ καταστάσει· καὶ ἐκ διαφόρων μερῶν ὑπάρχουσιν οὐκ ὀλίγοι, Σμύρνης, Φιλιππουπόλεως, Κασελορρίζου Κασαρείας καὶ ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Ἑλλάδος· οἱ δὲ αὐτόχθονες Μάγνητες εἰσὶ, τολμῶ γράψαι, μεμετρημένοι. Τί ἔγειναν ἄρά γε οἱ Μάγνητες, οἱ κατοικοῦντες τὴν Μαγνησίαν κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατὰκτησιν; τοὺς κατέστρεψαν διὰ τῆς μαχαίρας καὶ τῆς βιαιᾶς ἀλλαξοπιστίας; ἐξάπαντος ἀμφοτέρω ταῦτα θὰ ἔλαβον χώραν, ἄλλως τε δύσκολος ἡ ἐξήγησις τοῦ μεγάλου πληθυσμοῦ τῶν ἐν Μαγνησίᾳ Ὀθωμανῶν κατοίκων καὶ σήμερον ἔτι ἀλλὰ μᾶλλον πρὸ πολλῶν ἐτῶν.

Οἱ Ἕλληνες κάτοικοι τῆς Μαγνησίας ἔχουσιν μόνον αὖξονται κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἀλλὰ καὶ τὴν ὕλικήν καὶ διανοητικὴν των κατὰστασιν, ὁσημέραι, βελτιοῦσιν. Ὅτε ἔγραφον περὶ κτηματικῆς περιουσίας τῶν Ὀθωμανῶν, ἀνέφερον ὅτι αὕτη ὁλονὲν ἐλαττοῦται, καὶ πολλὰ κτήματα περιῆλθον εἰς χεῖρας τῶν ἄλλων συγκατοίκων ἐθνῶν, ἰδίως τῶν Ἑλλήνων, τῶν ἄλλοτε ὅλως ἐστερημένων τοιούτων· ἤδη πικρατρεῖ τις ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ Μαγνησίᾳ συνοικίαι ἄλλοτε ὀθωμανικαὶ κατέστησαν Χριστιανικαί, τῶν Ἑλλήνων ἀγορασάντων τὰς τῶν Ὀθωμανῶν οἰκίας· ἐν τῇ ἀγορᾷ πολλὰ ἐργαστήρια ὀθωμανικὰ ἡγοράσθησαν ἐπίσης

ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων προσέτι νέας ὅλως οἰκίας καὶ ἐργαστήρια σχεδὸν καθ' ἑκάστην οἰκοδομοῦσι, τοῦθ' ὅπερ δεικνύει τὴν εὐάρεστον ὑλικὴν των κατὰστασιν· ἐλάχιστοι εἶναι οἱ μὴ κεκτημένοι κτηματικὴν περιουσίαν. Ὅθεν τὸ πλεῖστον μέρος τῶν Ἑλλήνων ζῇ ἐκ τε τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν ἐκ τῶν κτημάτων των προσόδων, ἰδίως τῆς ν.κοτιανῆς, τοῦ ἐρυθροδάνου, τῶν σιτηρῶν, τῶν ἀμπέλων, ἐνιοὶ δὲ ἐκ τῶν ποιμνίων. Ἐκτὸς τῶν ἐμπορίων εἰσὶ πολλοὶ παντοπῶλαι, οἶνοπνευματοπῶλαι καὶ καπνοπῶλαι· σχεδὸν ὅλοι οἱ ἐν Μαγνησίᾳ τοιαῦτα ἐπαγγελλόμενοι εἰσὶν Ἕλληνες, ἀλλὰ καὶ τεχνίται διαφόρων τεχνῶν ὑπάρχουσιν, οἷον ὑποδηματοποιοὶ, μαραγκοὶ, κτίσται, ζαχαροπλάσται, ἀρτοποιοὶ, ράπται, λιθοξόοι κλ. Καὶ ἡ διανοητικὴ ἀνάπτυξις σπουδαίως ἔχει βελτιωθῆ· ἐνῷ ἄλλοτε ἡ συνήθης γλῶσσα αὐτῶν ἦτον ἡ τουρκικὴ, σήμερον ἐκτὸς ταύτης ὁμιλεῖται ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα παρ' ὅλων ἐν γένει τῶν κατοίκων Ἑλλήνων, καὶ εἰς ὅλας ἐν γένει τὰς οἰκογενείας συναντᾷ τις ἄτομα ἄρρενα εἴτε θήλεα γινώσκοντα τὴν τε ἀνάγνωσιν καὶ τὴν γραφὴν τῆς Ἑλληνικῆς, ἐξ οὗ καταφαίνεται βεβαίως ἡ ἐπὶ τῆς κοινωνίας ἐπίδρασις τῶν σχολείων. Ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων δύναται τις ν' ἀποδείξῃ τὴν πρὸς τὴν πρόοδον καὶ πολιτισμὸν τᾶσιν τῶν ἐν Μαγνησίᾳ Ἑλλήνων· ἡ ἀπό τινα λ. χ. χρόνου ἀποστολὴ νέων, ἀποπερατωσάντων τὰς τοῦ ἐδῶ σχολαρχείου σπουδὰς, εἰς τὸ ἐν Σμύρνῃ Γυμνάσιον, ἡ παρὰ πολλῶν ἀνάγνωσις περιοδικῶν συγγραμμάτων καὶ ἐφημερίδων, εἰς ἃς εἶναι συνδρομηταί. Δὲν ἀποστέλλουσιν οἱ γονεῖς τὰ τέκνα των εἰς ἀνώτερα ἐκπαιδευτήρια, μάλιστα εἰς ξένον τόπον, ἂν δὲν ἐκτιμῶσι τὴν παιδείαν, οὐδὲ γίνονται συνδρομηταί εἰς περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδας, ἂν δὲν συναισθάνωνται τὰς ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τούτων προσγινομένας ὠφελείας.

Ἦθη καὶ ἔθιμα. Ταῦτα ἐν γένει εἰσὶν ἀκόμη τουρκικά, ὥς δηλοῦται ἐκ τῶν περὶ γάμου ἔθιμων, τῶν διασκεδάσεων, τῶν

ἄσμάτων, τῶν γυμνικῶν των, τουρκικῶν ἀπάντων· ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἐκλείψουσιν, ὥσπερ ἐκλείπουσι συνεχῶς καὶ αἱ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἄλλοτε τουρκικαὶ ἐνδυμασίαι.

Σχολεῖα. Σήμερον ὑπάρχουσι τοιαῦτα 7, ἐξ ὧν 4 διὰ τὰ ἄρρενα καὶ 3 διὰ τὰ θήλεα. Ἐξ αὐτῶν τὸ ἀρχαιότερον εἶναι τὸ σημερινὸν Ἑλληνικὸν σχολεῖον, ὅπερ συνεστήθη πρὸ 70 σχεδὸν χρόνων, καθ' ὃ ὁμολογοῦσιν οἱ γέροντες, καὶ ὅπερ, φαίνεται, ἐχρησίμευε καὶ ὡς ἀλληλοδιδασκικὸν καὶ ὡς Ἑλληνικὸν Σχολεῖον, ἐδίδασκε δὲ εἰς καὶ μόνος διδάσκαλος. Βραδύτερον συναισθανθέντες οἱ κάτοικοι τὸ ἀκατάλληλον καὶ ἀνωφελὲς αὐτοῦ, διήρεσαν αὐτὸ εἰς κυρίως ἀλληλοδιδασκικόν, οἰκοδομήσαντες ἐπὶ τούτῳ καὶ κατὰλληλον οἰκοδόμημα, καὶ εἰς Ἑλληνικὸν Σχολεῖον. Βραδύτερον ἀκόμη δηλ. πρὸ 20 ἐτῶν ὠκοδόμησαν καὶ Παρθεναγωγεῖον.

Ἑλληνικὸν Σχολεῖον. Ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ, ἡ μᾶλλον ἀπὸ τῆς διαιρέσεως ἀπὸ τοῦ ἀλληλοδιδασκικοῦ, πολλοὶ οἱ διδάξαντες· ἐδίδασκε δὲ εἰς καὶ μόνος Διδάσκαλος καὶ τὰς τρεῖς τάξεις, μέχρι πρὸ 8 ἐτῶν, ὅτε διωρίσθησαν δύο, ὁ κ. Μάλλιος ὡς Σχολάρχης, ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις Ῥιζαρείῳ Σχολῇ σπουδάσας, καὶ ὁ Ἐμμανουὴλ Ζαμπὸς ἐν τῷ ἐν Σύρῳ Γυμνασίῳ σπουδάσας. Τούτους διεδέχθησαν ὁ ἐκ Κρήτης κ. Ἰωάννης Δαπόντες ἐπὶ διετίαν ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ σπουδάσας, ὡς Σχολάρχης, μετ' ἐτήσιον μισθὸν 10,000 γρ. καὶ ὁ Ἡλίας Εὐκλείδης ὡς βοηθός, ἐν τῇ ἐν Ἱερουσαλὴμ θεολογικῇ Σχολῇ σπουδάσας, μετ' ἐτήσιον μισθὸν 4000 γρ. Τὸν βοηθὸν τοῦτον μετὰ διετὴ διδασκαλίαν ἀντικατέστησαν διὰ τοῦ ἐκ Σμύρνης Νικολάου Στυλιανοπούλου ἐν τῇ αὐτόσδε Εὐαγγελικῇ Σχολῇ σπουδάσαντος, μετ' ἐτήσιον μισθὸν 6000 κατὰ τὰ δύο πρῶτα ἔτη, καὶ μετ' 7000 κατὰ τὸ τρίτον τῆς ἐνταῦθα διαμονῆς του ἔτος. Κατὰ δὲ τὸ 1872—73 Σχολικὸν ἔτος προσετέθη πρῶτην τότε φορὰν καὶ τρίτος διδάσκαλος ὁ

κ. Βασίλειος Βενετζιανόπουλος, με ἐτήσιον μισθὸν 9000 γρ. ὅτε, ἐκτὸς τῆς διδασκαλίας ὅλων τῶν μαθημάτων τοῦ Σχολαρχείου ἐκ τριῶν τάξεων, ἀνέλαβον καὶ οἱ τρεῖς διδάσκαλοι τὴν διδασκαλίαν τῶν μαθημάτων τῆς πρώτης φορὰν τότε συστάσεως τρίτης τάξεως ἐν τῷ Ἑλληνικῷ τμήματι τοῦ Παρθεναγωγείου. Τούτους τοὺς διδασκάλους κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀπολύσασα ἡ Ἐφορία ἀντικατέστησε διὰ τῶν κκ. Σταύρου Μηχαηλίδου, με ἐτήσιον μισθὸν 100 λιβρῶν Γαλλίας, Κωνσταντίνου Ἀθανασιάδου, με ἐτήσιον μισθὸν 70 λίρ. Γαλλίας. — Ἀμφοτέρους τούτους ἀπέστειλεν ὁ ἐν Ἀθήναις πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων Σύλλογος — καὶ τοῦ Γεωργίου Ἰωαννίδου, με μηνιαῖον μισθὸν 3 λίρ. Τουρκίας, τῆς δὲ Ἱερᾶς Μητροπολεως τρεφούσης αὐτόν (*). Οἱ μαθηταὶ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἦσαν 45—48 εἰς τρεῖς τάξεις, ἐνῶ κατὰ τὰ προηγούμενα ἦσαν ὀλιγώτεροι.

Ἀλληλοδιδασκικὸν Σχολεῖον ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου. Τούτου ἡ σύστασις χρονολογεῖται πρὸ 30 καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν· δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀναφέρω οὔτε τὸν ἀριθμὸν τῶν μαθητευσάντων, οὔτε τῶν διδασκάντων τὰ ὀνόματα, διότι, ὡς προανέφερα, ἐλλείπουν ἐγγραφα (2)· πρὸ 8 ἐτῶν εἶχε διορισθῇ διδάσκαλος ὁ Ἰωάννης Σαρμαλτάνος, μετὰ διετῇ δὲ διδασκαλίαν λόγῳ ἀνικανότητος ἀπελύθη, καὶ μετὰ διετῇ ἀπουσίαν ὁ Μητροπολίτης Ἐφέσου κ. Ἀγαθάγγελος ἐνδίδων εἰς τὰς παρκαλήσεις τῶν ἐδῶ συγγενῶν καὶ τῆς γυναικὸς του, πάλιν τὸν ἐπανάφερε. Τὸν Σαρμαλτάνον ἀντικατέστησεν ὁ κ. Δημήτριος Λιαούσης, δευτεροβάθμιος

διδάσκαλος, παρὰ τοῦ ἐν Ἀθήναις πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου συστηθεὶς, με μηνιαῖον μισθὸν 180 δραχμῶν· καὶ τοῦτον ἀπέλυσεν ἐφέτος ὁ Μητροπολίτης· ἐκτὸς τούτου τοῦ διδασκάλου ὑπάρχει καὶ βοηθός.

Μαθηταὶ ἐφοίτησαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀπὸ 470—480· παρατηρητέον δὲ, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν Μαθητολογίων, ὅτι οἱ μαθηταὶ ἐφοίτησαν τακτικώτερον ἢ κατὰ τὰ προηγούμενα. Ἐξ αὐτῶν τῶν μαθητῶν εἰ 40 ἀπετέλουν τὰς δύο τάξεις τοῦ Συνδιδασκτικοῦ τμήματος.

Παρθεναγωγεῖον· ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου. Τούτου ἀνέφερα ἀνωτέρω τὸν χρόνον τῆς συστάσεως. Κατὰ τὸ λῆξαν Σχολικὸν ἔτος διηυθύνετο ὑπὸ τῆς κ. Θεανοῦς Καμπανᾶκη ὡς διευθυντρίας, δευτεροβαθμίου καὶ αὐτῆς διδασκάλου, καὶ τῶν δύο αὐτῇ ἀδελφῶν. Διαιρεῖται δὲ πρὸ χρόνων εἰς Ἑλληνικὸν τμήμα καὶ εἰς Ἀλληλοδιδασκτικὸν μετὰ τοῦ συνδιδασκτικοῦ. Τὸ Ἑλληνικὸν τμήμα ἐφέτος ἀπετελεῖτο ὑπὸ δύο τάξεων, ἐνῶ κατὰ τὸ παρελθὸν, ὡς προείρηται, ἐσχηματίσθη καὶ τρίτη τάξις, εἰς ἣν ἐδίδασκον οἱ τρεῖς διδάσκαλοι τοῦ Σχολαρχείου· τὰ μαθήματα δὲ ἀμφοτέρων τῶν τάξεων ἐδίδασκεν ἡ μία βοηθὸς κ. Εὐανθία Καμπανᾶκη καὶ αἱ τρεῖς διδασκάλισσαι ἐλάμβανον μηνιαῖον μισθὸν 750 γρῶσις. Μαθήτριάς ἐφοίτησαν 160—170, ἐξ ὧν αἱ 22 ἀπετέλουν τὸ Ἑλληνικὸν τμήμα. Ὡς ἐφορος ἐπὶ διετίαν παρετήρησα εἰς τὸ Παρθεναγωγεῖον, ὅτι ἡ μεγαλειτέρα ἐπιμέλεια τῶν διδασκαλισσῶν κατεβάλλετο εἰς τὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ τμήματος μαθητρίας, ἐπὶ τῷ λόγῳ τοῦ νὰ κάμωσι καλὴν ἐντύπωσιν κατὰ τὰς ἐξετάσεις, καθόσον μόνον κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ἐκφέρουν ἐφοροὶ τε καὶ πολῖται τὰς περὶ τῆς ἱκανότητος ἢ μὴ τῶν διδασκάλων κρίσεις των, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐξαρτᾶται ἡ διατήρησις ἢ μὴ αὐτῶν.

Ἀλληλοδιδασκικὸν Σχολεῖον ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ Νοσοκομείου. Τοῦτο συνε-

(*) Εἰς τὸ αὐτὸ Σχολεῖον ὑπάρχει καὶ διδάσκαλος τῆς Τουρκικῆς γλώσσης, με μηνιαῖον μισθὸν 200 γρῶσις.

(2) Μόλις πρὸ δύο ἐτῶν ἐκλεχθεὶς καὶ ἐγὼ ἐφορος τῶν Σχολείων σὺν ἄλλαις εἰσήγαγον Βιβλίον εἰς ὃ κατεχώρισαν, τὰ τε ἐγγραφα τῆς Ἐφορίας, τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν μαθητευσάντων ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων, πρὸς δὲ καὶ τὰ ὀνόματα ὅλων τῶν διδασκάλων (Χ. Δ).

στήθη πρὸ τετραετίας, ἔχει τὸ ἀτύχημα νὰ μὴ διανύῃ τὸ ἔτος τοῦ ὁ ἐν ἀρχῇ τοῦ Σχολικοῦ ἔτους διοριζόμενος διδάσκαλος· τοῦτ' αὐτὸ συνέβη καὶ κατὰ τὸ παρὸν, τοῦ διδασκάλου κ. Νικίτα ἀποδράσαντος πρὸ μηνῶν τινῶν· ὁ διδάσκαλος αὐτὸς ἐλάμβανε μηνιαῖον μισθὸν 400 γρόσια. Μαθηταὶ φοιτῶσι περὶ τοὺς 80, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀνωμάλου καταστάσεώς του δὲν ἀπέφερε πρὸ πολλοῦ καρπούς.

Παρθεναγωγεῖον ἐν τῷ αὐτῷ περιέβλῳ. Τοῦτο συνεστήθη πρὸ διετίας σχεδὸν καὶ προώριται διὰ τὰ μικρὰ κοράσια τῆς συνοικίας ἐκείνης, συνεστήθη δὲ τῇ ἀπαιτήσει καὶ φροντίδι τοῦ κ. Μητροπολίτου· ἡ ὑπάρχουσα διδάσκαλος Κυριακὴ Ἀντωνίου, μὲ μηνιαῖον μισθὸν 200 γρ. εἶναι μαθήτρια τοῦ Κεντρικοῦ Παρθεναγωγείου. Μαθήτραι φοιτῶσι περὶ τὰς 70.

Ἀλληλοδιδασκτικὸν Σχολεῖον τῆς συνοικίας Καράκιοβι. Τοῦτο συνεστήθη πρὸ βετίας· ὁ πρὸ 4ετίας διδάσκαλος Ξενοφῶν Νικολαΐδης Μάγνης, ἐσπούδασεν εἰς τὰ ἐν Σμύρνῃ σχολεῖα λαμβάνει μηνιαῖον μισθὸν 400 γρ. Μαθηταὶ φοιτῶσι 80 κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ 40 ἢ καὶ 30 κατὰ τὴν ἄνοιξιν καὶ θέρος, οἱ λοιποὶ ἀπέρχονται σὺν τοῖς γονεῦσιν αὐτῶν εἰς καλλιέργειαν τῆς νικοτιανῆς· ἐκ τῆς ἀτάκτου ταύτης φοιτήσεως τῶν μαθητῶν ἐλάχιστα προοδεύει τὸ σχολεῖον τοῦτο.

Παρθεναγωγεῖον τῆς αὐτῆς συνοικίας. Τὰ κοράσια τῆς συνοικίας ταύτης, ἐνεκα τῆς μεγάλης τῆς ἀποστάσεως ἀπὸ τοῦ κεντρικοῦ Παρθεναγωγείου, σχεδὸν ὅλα ἔμειναν ἀγράμματα· τὴν ἀδικίαν ταύτην ἀφ' οὗ ὑπέδειξα διὰ τῆς δημοσιογραφίας εἰς τὸν νεωστὶ τότε ἐλθόντα Μητροπολίτην κ. Ἀγαθάγγελον, συνεπλήρωσεν ἀμέσως, ὥστε πρὸ διετίας χρονολογεῖται καὶ αὐτοῦ ἡ σύστασις, ὡς καὶ τοῦ ἐν τῷ περιέβλῳ τοῦ Νοσοκομείου· καὶ ὅμως σήμερον φοιτῶσι περὶ τὰ 80 κοράσια διαφόρου ἡλικίας, καίπερ ἡ διδάσκαλος εἶναι καὶ αὐτὴ μαθήτρια τοῦ Παρθεναγωγείου, μὲ μηνιαῖον μισθὸν 250 γροσίων.

(ΟΜΗΡΟΣ ΦΤΑ, ΙΒ΄.)

Ταῦτα εἶναι τὰ ἐν Μαγνησίᾳ Σχολεῖα, εἰς ἃ φοιτῶσι περὶ τοὺς 700 μαθητὰς καὶ μαθητρίας βεβαίως ὑπάρχουσι παῖδες πτωχῶν γονέων μὴ φοιτήσαντες ἢ μὴ φοιτῶντες, διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν ὑπερβαίνει τὰς 1300, οὐχ ἥττον ὅμως ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητευομένων Ἑλλήνων παίδων εἶναι ἀσυγκρίτως ἀνώτερος τῶν Ὀθωμανῶν παίδων, ὧν ὁ ἀριθμὸς τῶν οἰκογενειῶν εἶναι πολυπληθέστερος.

Οἱ μισθοὶ τῶν διδασκάλων, πλὴν τῶν διδασκάλων τῶν ἐν τῷ Νοσοκομείῳ, πληρώνονται ἐκ τοῦ ταμείου τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου· ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ Νοσοκομείου πληρώνονται οἱ ἐκεῖ διδάσκαλοι. Πρὸς δὲ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον χορηγεῖ τὰ βιβλία δωρεὰν εἰς τοὺς ἀπόρους μαθητὰς καὶ μαθητρίας· εἰς τοὺς ἰδίους πρὸ διετίας χορηγοῦνται δωρεὰν ὑποδήματα καὶ φορέματα παρὰ τῆς ἀδελφότητος «Πρόνοια.» Πρὸς ὑποστήριξιν τῶν Σχολείων ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐνεργοῦνται καὶ ἐκούσαι συνεισφοραὶ, εἰς ἃς παρατηρήθη ὅτι συντελοῦσιν ὅχι οἱ πλουτιώτεροι ἀλλ' οἱ τῶν γραμμάτων μᾶλλον ἐρασταί, καὶ τούτων πάλιν τολμῶ γράψαι, προθυμότεροι φαίνονται οἱ καλούμενοι πάροικοι ξένοι. Ὑπάρχουσι δὲ τινες, εὐτυχῶς ἐλάχιστοι, ποθοῦντες τὴν διατήρησιν μόνον τῶν Ἀλληλοδιδασκτικῶν Σχολείων, ἀλλὰ τούτων, ὡς ἐλίγων, ἡ φωνὴ καὶ γνώμη καταπνίγεται ἐκ τῆς τῶν πολλῶν τῶν ποθούντων τὴν συντήρησιν καὶ τοῦ Σχολαρχείου.

Εἰς τὸ Σχολαρχεῖον, ὡς πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῶν μαθημάτων, ἠκολούθουν τὸ τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς πρόγραμμα.

Εἰς δὲ τὰ ἀλληλοδιδασκτικὰ Σχολεῖα ἐφήρμοζον τὴν ἀλληλοδιδασκτικὴν Μέθοδον μὲ τὰ παρὰ τῆς ἐλληνικῆς Κυβερνήσεως ἐγκεκριμένα βιβλία.

Ἐν Μαγνησίᾳ 7 Αὐγούστου 1874.

Χ. ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ

Μέλος Ἀντεπιστέλλον τοῦ Συλλόγου.